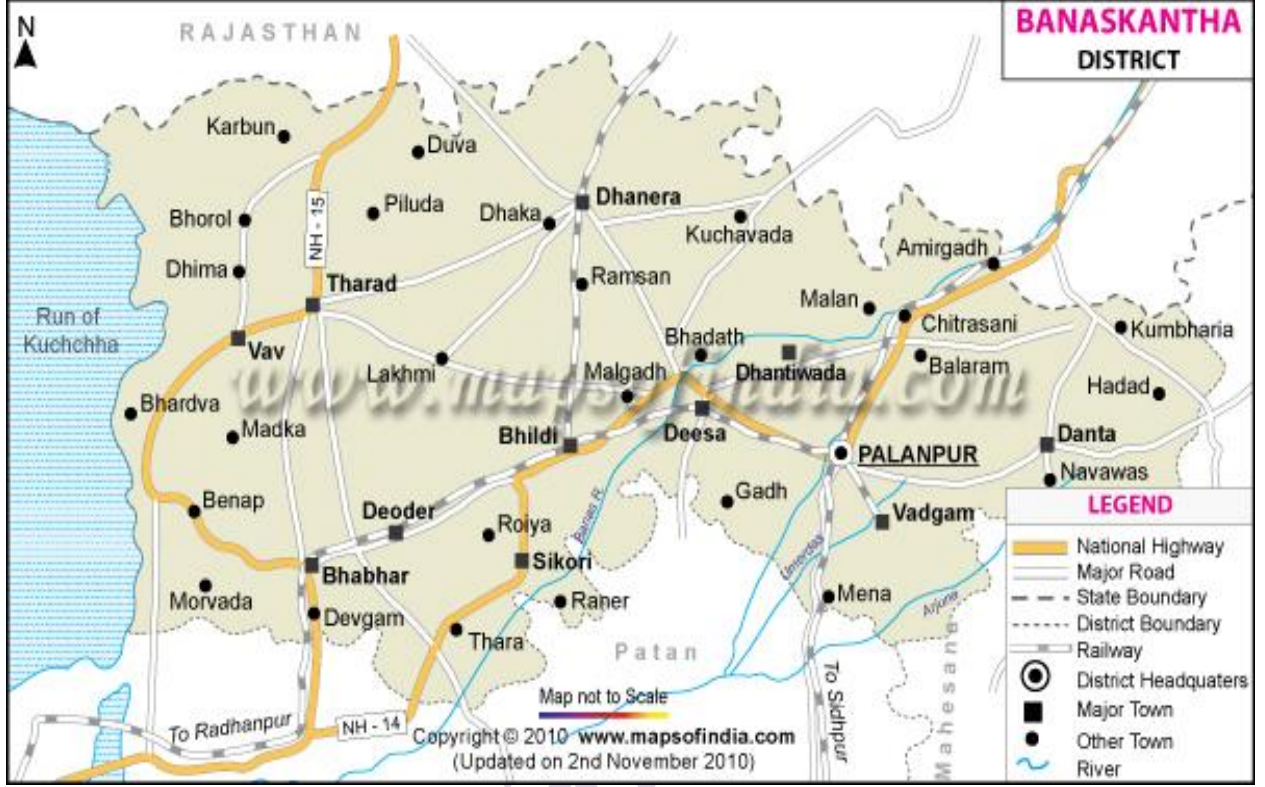

બનાસકાંઠા જિલ્લો

- ❖ બનાસકાંઠા એ ગુજરાતનો સૌથી ઉત્તરે આવેલ જિલ્લો છે.
- ❖ સીમાઓ:-બનાસકાંઠાની ઉત્તરે રાજસ્થાન રાજ્ય, પૂર્વમાં સાબરકાંઠા અને મહેસાણા જિલ્લો, દક્ષિણમાં પાટણ જિલ્લો તથા પશ્ચિમમાં કચ્છનું મોટું રણ આવેલું છે.
- ❖ ક્ષેત્રફળ :- ૧૦,૭૫૧ ચો. કિમી.
- ❖ સ્થાપના :-તા.૧/૫/૧૯૬૦
- ❖ વિધાનસભાનીકુલ સીટો:-
{૯વાવ,થરાદ,ધાનેરા,દાંતા(એસ.ટી.),વડગામ(એસ.સી),પાલનપુર,ડીસા,દિવોદર અને કાંકરેજ }
- ❖ વસ્તી :- ૩૧,૧૬,૦૪૫ (૨૦૧૧)
- ❖ સાક્ષરતા :- ૬૫.૩૨%
- ❖ સ્ત્રી પુરુષ પ્રમાણ:- ૯૩૮ (દર હજારે)
- ❖ વસ્તી ગીચતા :-૨૯૦ એક ચો.કિમી (વ્યક્તિ દીઠ)
- ❖ મુખ્ય મથક :- પાલનપુર(પ્રાચીન નામ પ્રહલાદનપુર)
- ❖ શહેરો :- પાલનપુર,ડીસા,અંબાજી થરાદ, દાંતીવાડા, નડાબેટ અને ધાનેરા
- ❖ ગામડાઓ :- ૧૨૪૯

- ❖ ગ્રામ પંચાયત :-
- ❖ આરટીઓ નંબર :-GJ-08
- ❖ તાલુકા :- ૧૪(1) પાલનપુર(2) થરાદ(3) ધાનેરા(4) ડીસા(5) દિયોદર (6) કાંકરેજ(7)દાંતીવાડા(8) વડગામ (9) ભાભર(10) સુઇગામ (11) લાખાણી (12) અમીરગઢ , (13) વાવ , (14) દાંતા
- ❖ તાલુકા પંચાયતની કુલ સીટો અને વોર્ડ :-
- ❖ જિલ્લા પંચાયતની કુલ સીટો :-
- ❖ નગર પાલિકાની સંખ્યા અને વોર્ડ :- ૨(ભાજપ-૧,કોંગ્રેસ-૦,અન્ય-૧)
(ડીસા-૧૧(૪૪) (ભાજપ-૨૧,કોંગ્રેસ-૬,અન્ય-૧૭) અને પાલનપુર-૧૧(૪૪)(ભાજપ-૨૩,કોંગ્રેસ-૨૧)
- ❖ સંસ્થાઓ :- સરદાર પટેલ એગ્રીકલ્ચર યુનિવર્સિટી (દાંતીવાડા), લોકનિકેતન ગ્રામવિદ્યાપીઠ (રતનપુર) , નૂતન ગ્રામવિદ્યાપીઠ(મડાણા ગઢ)
- ❖ સંશોધન સંસ્થાઓ :- બટાકા સંશોધન કેન્દ્ર (ડીસા), કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર , કઠોળ સંશોધન કેન્દ્ર (દાંતીવાડા)
- ❖ નદીઓ :- સિંધુ, બનાસ, સરસ્વતી, અર્જુની, સાબરમતી અને બાલારામ,સીપુ
બનાસ નદીનું પ્રાચીન નામ પર્ણસા છે.
- ❖ જળાશય (ડેમ) :- સીપુ ડેમ અને બનાસ ડેમ,(બંને બનાસ નદી પર આવેલ છે.) દાંતીવાડા ડેમ,(બનાસ નદી) મુક્તેશ્વર ડેમ (સરસ્વતી નદી)
- ❖ જળ સિંચાઈ યોજના :- દાંતીવાડા સિંચાઈ યોજના (બનાસ નદી)
- ❖ તળાવ અને સરોવર :- ગંગા સરોવર , બાલારામ અને માન સરોવર ,દાંતીવાડા જળાશય
- ❖ મુખ્ય પાકો :- બટાકા, બાજરી, જીરું, ઇસબગુલ, જુવાર, તલ, ઘઉં, તમાકુ
- ❖ ઉદ્યોગો :- બનાસ ડેરી (પાલનપુર) જેના સ્થાપક ગલબાલાઈ પટેલ હતા. અત્તર ઉદ્યોગ, સિમેન્ટ ઉદ્યોગ, હીરા ઘસવાનો ઉદ્યોગ, અમીરગઢમાં સિમેન્ટ ઉદ્યોગ વિકસ્યો છે.
- ❖ પર્વતો :- આરાસુરના ડુંગરો, અરવલ્લીની પર્વતમાળાની ટેકરીઓ,ગુરૂનો ભાખરો ડુંગર,દાંતાનો ડુંગર માતાનું મંદિર, ગબ્બરનો ડુંગર, ચીકલોદર
- ❖ ખનીજ :- આરસના પથ્થરો, લાઈમસ્ટોન, તાંબુ, કેલ્સાઈટ, વુલેસ્ટોનાઈટ, જસત મળે છે. આરસના પથ્થરો માટે આરાસુર ની ખાણ જાણીતી છે.
- ❖ અભયારણ્ય :- જેસોર રીંછ અભયારણ્ય (ધાનેરા), બાલારામ રીંછ અભયારણ્ય(ઇકબાલગઢ)
- ❖ જોવાલાયક સ્થળો :- પ્રાકૃતિકધામ,બાલારામ અને જેસોર તીર્થસ્થળો છે, ધરણીધર મંદિર,કોટેશ્વર, અંબાજી, કુંભારિયા, નડેશ્વરમાતાનું મંદિર નડાબેટ, દાંતીવાડા
- ❖ રાષ્ટ્રીય ધોરી માર્ગ :- ૧૪ (નવો નંબર ૨૭) તથા માર્ગ નં.-૧૫ (નવો નંબર ૬૮) પસાર થાય છે.

વિશેષ નોંધ :-

- ❖ બનાસકાંઠા જીલ્લો સૌથી વધુ ગામડા અને તાલુકા ધરાવતો જીલ્લો છે.
- ❖ બનાસકાંઠા ઘાસના મેદાન માટે જાણીતું છે.

- ❖ પાલનપુર હીરા ઉદ્યોગ અને અત્તર ઉદ્યોગ માટે પ્રખ્યાત છે.
- ❖ પાલનપુર બગીચાઓનું શહેર, ફૂલોનું શહેર તથા અત્તરનું શહેર તરીકે ઓળખાય છે.
- ❖ રાણાપ્રતાપ વડ તરીકે ઓળખાતો વડ આ જિલ્લામાં આવેલ છે.
- ❖ ડીસામાં બટાટાનો પાક પુષ્કળ થાય છે.તેથી તે બટાકાનગરી તરીકે પણ ઓળખાય છે.
- ❖ પાલનપુરમાં આવેલી સાબર ડેરીની સ્થાપના ભોળાભાઈ ખોડીદાસ પટેલે કરી હતી.
- ❖ ઢીમા પશુમેળા માટે પ્રખ્યાત છે. ત્યાં ધરણીધરનું મંદિર છે.
- ❖ ડીસા, વાવ, થરાદ, ખેતી અને વેપારના મુખ્ય કેન્દ્રો છે.
- ❖ વાવ તાલુકાના રાધાનેસડા ગામે ગુજરાતનો સૌથી મોટો સોલાર પાર્ક તૈયાર થઈ રહ્યો છે.
- ❖ જિલ્લામાં સ્ત્રી પુરુષ સાક્ષરતા વચ્ચે સૌથી મોટું અંતર છે.
- ❖ બનાસકાંઠા જિલ્લાનું લોકનૃત્ય ' મેરાયો' છે.
- ❖ આ જિલ્લામાં ખેતી હેઠળની જમીન સૌથી વધુ છે.
- ❖ કાંકરેજ તાલુકો વઢિયાણી લેંસ અને ગાયો માટે જાણીતો છે.
- ❖ ગુજરાતમાં સૌથી વધુ બાજરીનું ઉત્પાદન આ જિલ્લામાં થાય છે.
- ❖ ગુજરાતમાં સૌથી તાલુકા આ જિલ્લામાં આવેલા છે.
- ❖ જગ પ્રસિદ્ધ શક્તિપીઠ અંબાજીમાતાનું મંદિર, અંબાજી , કોટેશ્વર મંદિર
- ❖ અંબાજીનું મૂળ સ્થાનક નજીકમાં આવેલા ગબ્બરપર્વત પર આવેલું છે.
- ❖ ગુજરાતનું પ્રથમ કેશલેસ દાન સ્વીકારનાર મંદિર તરીકે અંબાજી બન્યું છે.
- ❖ મગરવાડામાં ૧૦૦૦ વર્ષ જુનું માણીભદ્ર જૈન તીર્થસ્થાન આવેલું છે.
- ❖ બાલારામમાં ચંદનના વૃક્ષો જોવા મળે છે.
- ❖ અંબાજીમાં આરસ,સીસું અને તાંબાની ખાણો આવેલી છે.
- ❖ દાંતા અને પાલનપુરની વચ્ચે જેસોર ટેકરીઓ આવેલી છે.
- ❖ ગુજરાતની સૌપ્રથમ કૃષિ યુનિવર્સિટીની સ્થાપના ઈ.સ. ૧૯૭૩માં દાંતીવાડા ખાતે કરવામાં આવી હતી.
- ❖ દાંતા અને પાલનપુર નજીકની ટેકરીઓ જેસોરની ટેકરીઓ તરીકે ઓળખાય છે.